

هادی مشهدی: کتاب «علم، جامعه، اخلاق» سه‌شنبه، ۱۷دی، در مرکز فرهنگی شهر کتاب، با حضور حسین معصومی‌همدانی، حسین شیخ‌زایی و امیراحسان کرباسی‌زاده، تقدیررسی شد.این کتاب با زیر عنوان، جستارهایی در ایجاد اجتماعی و اخلاقی علم، به همت انتشارات مینوی خرد، در هزار و ۵۰۰ نسخه چاپ و منتشر شده است. «علم، جامعه، اخلاق»، طی مقالاتی در چهاربخش، رابطه میان علم و نهادهای اجتماعی را بررسی می‌کند. گردآوری و ترجمه مقالات به همت شیخ زضایی و کرباسی‌زاده صورت گرفته است.

جامعه علمی، شرط لازم

کرباسی‌زاده، مباحث خود را حول پدیدارشناسی مطالعات اجتماعی علم آغاز کرد. وی در این‌باره گفت: تردیدی نیست که علم، امروزه به یک نهاد اجتماعی بدل شده است. این واقعیت، فارغ از فعالیت‌های پرکنده فلاسفه علوم‌طبیعی، پس از انقلاب‌های علمی در قرون هفدهم و هجدهم به‌وجود آمده و تا امروز ادامه یافته است. این روند در قرون نوزدهم و بیستم، در حوزه نشریات علمی و هم در دیگر حوزه‌های علم، رشدی فزاینده داشته است. بنابراین پدیدهای بنسبت نوظهور در تاریخ است. علم به‌عنوان یک نهاد اجتماعی، یک واقعیت است؛ آیا می‌توان این نهاد اجتماعی را با استفاده از دستاوردهای علوم اجتماعی بررسی کرد؟ اگر وظیفه این نهاد را تولید نوعی معرفت علمی، مجهز به ساختار بدانیم، آیا آن ساختار تأثیری در خروجی شکل‌های علمی خواهد داشت؟

وی افزود: پاسخ به این پرسش را می‌توان در رویکردی علمی قرن بیستم یافت. ریشه‌های این رویکرد در نظریه فردی بنام «لودویک فلک» دیده می‌شود. فلک، در کتابی با عنوان «گسترش و تکوین حقایق علمی»، مدعی شده است که برای داشتن حقایق علمی، نیازمند یک جامعه علمی هستیم، و برای تحقق جامعه علمی، نیازمند تفکری خاص، حاکم بر آن جامعه. در این صورت، افرادی که به این جامعه ورود می‌یابند، با دریافت آموزش سعی در کسب نچوای تفکر خواهند داشت و به‌مدد آن به جهان می‌نگرند. از این‌رو، وی ادعا می‌کند، برای دستیابی به حقایق علمی، تعلق به یک جامعه علمی شرط لازم است. این دیدگاه در کار فلاسفه علم تأثیری بسزا داشته است. مجموع رویکردهای اینچنینی گرایش با‌عنوان مطالعات اجتماعی علم، در گستره فلسفه علم پدید آورده است. از این‌رو فلاسفه علم، در توضیح کار یک دانشمند، شرایط اجتماعی را لحاظ می‌کنند.

کرباسی‌زاده، اشکال دوگانه تأثیر گذاری و شرایط و عوامل اجتماعی بر رویکردهای علمی را برشمرد و تأکید کرد: اول؛ این‌دست عوامل، تنها در گسترش و نشر نظریات علمی موثر هستند؛ نظریه دیگر، شرایط اجتماعی را نه‌تنها در نشر نظریات علمی، که در خود آنها دخیل می‌دانل این ادعا از سوی نسل جدید افرادی که به مطالعات اجتماعی علم اشتغال دارند، تأکید شده است. این رویکرد ما را با رهیافتی با عنوان مطالعات اجتماعی علم مواجه می‌کند.

وی بر بازتاب این ایده در کتاب «علم، جامعه، اخلاق» تأکید کرد و گفت: ممکن است انتقادهایی به روش‌های مختلف کاربست این نگاه وارد باشد، اما ارزش کار این‌دست مطالعات را نمی‌توان نادیده انگاشت، چراکه چالش‌هایی جدی برای افراد وابسته به آن ایجاد کرده است. در این کتاب آثاری ترجمه شده است، دال بر اینکه سلایق و شرایط اجتماعی افراد مختلف در پیشرفت علم دخیل است، چراکه علم یک فعالیت انسانی است.

دموکراسی، در گرو علم

شیخ‌زایی، با تأکید بر مصادیقی انضمامی، تأثیر علم بر اتفاقات اجتماعی و نیز

علم، فعالیتی انسانی

از راست:کرباسی‌زاده، شیخ‌زایی و معصومی‌همدانی

عکس آن را تشریح کرد. وی گفت: اگر به معضلات گوناگون اطراف خود بنگریم، درمی‌یابیم که اکثریت قریب به اتفاق آنها، ریشه در علم دارند. به‌عنوان مثال همه در این مهم اتفاق نظر داریم که امروز شرایط زندگی ما متأثر از سیاست‌های هسته‌ای کشورمان است. مثال‌های متعددی از این دست وجود دارد؛ می‌توان ریشه برخی مسایل و مشکلات اخلاقی را نیز در علم و مسایل مربوط به آن یافت. لقای مصنوعی یا تکثیر سبول‌های بنیادی، و مسایلی که به‌دنبال آنها مطرح می‌شوند، مصادیق شفاف‌ی در این حوزه هستند. تقریباً تمامی چالش‌های متعدد امروزی، در علم و تکنولوژی ریشه دارند. آیا افرادی که دغدغه علم دارند و درباره آن مطالعه می‌کنند، می‌توانند نقشی در تنویر ابعاد مختلف این قضیه داشته باشند؟

شیخ‌زایی تأکید کرد: ایده اصلی طرح شده در این کتاب، نزد جامعه‌ای که خود تولیدکننده تراز اول علم و تکنولوژی نیست، اما از این دو متأثر است، حایزاهمیت است. این رویکرد می‌تواند در شبکهای از روابط اجتماعی، مذهبی، سیاسی و اقتصادی؛ افراد جامعه ما را به دیدی انتقادی دچار کند. آنها محق هستند از عواقب اجتماعی، سیاسی و اخلاقی پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیکی مطلع شوند؛ به‌طور مثال، دریافت اینکه آیا تکنولوژی، بسط دموکراسی را به همراه می‌آورد یا محدودکننده و مرگ‌گرا است، می‌تواند از نتایج این رویکرد باشد. توان ما در وانهان دید سنتی خود به علم و تکنولوژی، نیازمند داشتن دید انتقادی است. به عبارتی باید بتوان ذات پرسش‌گرانه علم را درباره خودش به‌کار بست؛ باید بتوان سیاست‌گذاری‌های علمی و پژوهشی کشور را نسبت به چیزهای بیرون از علم، از جمله حساسیت‌های اجتماعی حساس کرد.

وی، مطالعات اجتماعی علم به دور از نسبی‌ گرایی را در تحقق این امر موثر دانست و افزود: دریافت شکل تأثیر گذاری و تأثیرپذیری علم، نسبت به محیطی که در آن رشد می‌کند، ابزاری مهم و مفید در کاربست این مفهوم است و می‌تواند بسیاری از معضلات و مسایلی را که طرح شد، مرتفع کند. تحقق این رویکردها با برنامهریزی، به‌ویژه در نظام‌های آموزشی، آسان می‌شود. این رویکرد می‌تواند کاملاً درون‌زا و بومی باشد، از این‌روی کمبود چنین مطالعاتی در نظام آموزشی ایران ملموس است.

فیزیک، سیاه یا سفید؟!

معصومی‌همدانی، ضمن اشاره به برخی تحولات در حوزه تاریخ علم، بر چگونگی تأثیر رویکردهای اجتماعی در تحولات علمی تأکید کرد و گفت: برخی متخصصان تاریخ علم، بر این عقیده‌اند که علم به خودی خود استقلال دارد، بنابراین در باب

نگاهی به کتاب «شکاف جهانی»

«جهان‌سوم» چگونه سوم شد؟

سهراب فرسیو

عکس نفیسه فتح‌الله زاده

«جهان‌سوم» را دو دوره سرمایه‌داری صنعتی و افول استعمار می‌داند که از ۱۷۷۰ تا ۱۸۷۰ ادامه داشته است.

سومین مرحله توسعه سرمایه‌داری بین ۱۸۷۰ تا آغاز جنگ‌جهانی‌اول بود. در این دوره سرمایه‌داری رقابتی به سرمایه‌داری انحصاری تبدیل شد و به‌دنبال آن دومین انقلاب صنعتی و پیدایش فنون جدید تولید انبوه و به‌طور همزمان به‌کارگیری منظم علم در صنعت به وقوع پیوست.

بر اساس دوربندی‌هایی که در «شکاف جهانی» ارایه شده است، جنگ جهانی اول و انقلاب روسیه مرحله کنونی تحولات «جهان‌سوم» از جمله سرمایه‌داری انحصاری تدافعی و استعمار نو را پدید آورد. از دیدگاه استاوریانوس سومین انقلاب صنعتی شامل کشف و کاربرد نیروی هسته‌ای، سبیرنتیک، ساخت موشک و حوزه‌های فرعی آن است که بنیاد فنی دوره کنونی را فراهم آورده است. بر اثر دو جنگ جهانی، انقلاب‌های روسیه و چین و محو حکومت‌های خودکامه پادشاهی، امپراتوری‌های عظیم پیش از ۱۹۱۴ از هم پاشیدند. اما این فروپاشی باعث از میان‌رفتن شرایطی که آن امپراتوری‌ها در جهان‌سوم به‌وجود آورده بودند، نشد.

این دو موج انقلاب روسیه و ادامه آن تا جنگ‌جهانی‌دوم بود و دیگری که قوی‌تر از اولی بود و از آشننگی ناشی از «جنگ دوم» ناشی شد، با پیروزی و تداوم پویایی انقلاب چین به پیش رفت و حرکت آن همچنان ادامه دارد.

در دهه ۱۹۷۰ مجادله روشنگرانه تئودیتزی بین نظریه‌پردازان وابستگی از جمله سمیر امین، آندره گوندر فرانک و امانوئل والرشائین و منتقدان نظریه وابستگی که گاهی اوقات به آنان تحلیلگران شیوه‌تولید یا «گروه بین‌المللی کردن

شکاف جهانی

سیر تاریخی شکل‌گیری جهان‌سوم
ال.اس. استاوریانوس
ترجمه: رضا فاضل
ناشر: ثالث
قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

اندیشه

گزارش نشست نقدو بررسی کتاب «علم، جامعه، اخلاق» در شهر کتاب با حضور حسین معصومی‌همدانی

زندگی علما، ارجاع مستقیم به حوادث اجتماعی، فایده چندانی ندارد؛ ارتباط حوادث سیاسی و اجتماعی به زندگی علما به همان اندازه است، که به زندگی دیگر افراد جامعه. اما این رویکرد، همواره رو به تغییر داشته‌است. شرایط تازه اجتماعی، تحولات درونی تاریخ علم و فلسفه علم را باعث شدند؛ در پی آن، آنچه عموم علما و فلاسفه علم در این خصوص می‌پنداشتند در معرض تحول قرار گرفت، صاحب‌نظران، علم را تابع مقتضیات درونی خود می‌پنداشتند، آنچنان که خود اسباب رشد خود را فراهم می‌کند؛ حال آنکه علل خارجی می‌تواند این رشد را کند یا تندتر کند؛ همواره، تأکید بر این بوده است که منطقی درونی در علم، پیش‌روندگی آن را تضمین می‌کند.

وی، عوامل موثر بر شکل‌گیری این دیدگاه را برشمرد و تصریح کرد: پس از نشر کتاب «ساختران انقلاب‌های علمی» در دهه ۷۰، و هم متأثر از تلاش فلاسفه علم، در تعریف مفهومی تازه از آن، این رویکرد پررنگ‌تر شد. جریان استعمارزایی نیز در این روند تأثیر داشت. پس این تصور، که تنها یک نوع علم و یک نوع روش علمی وجود دارد، وانهاده شد. جنبش‌های اقلیت، که در این کتاب نیز به آن پرداخته شده است، هم در پیشبرد این رویکرد موثر بوده‌اند. به هر روی این گونه‌ای است از تاریخ‌نویسی علم، که به‌تازگی رواج یافته است.

معصومی‌همدانی، کتاب «علم، جامعه، اخلاق» را متعلق به حوزه تاریخ‌نویسی علم ندانست و تأکید کرد: این اثر، در زمینه آنچه مطالعات علمی خوانده می‌شود، نوشته شده است. بخش دوم آن را می‌توان حاوی وجوهی تاریخی دانست. بخش‌های دیگر این اثر با وجوهی جامعه‌شناختی دارند یا وجوهی تقریباً فلسفی. بسیاری از مباحثی که در حوزه مطالعات علم در این کتاب مطرح شده، بیانگر واقعیاتی است که در گذشته کمتر مد نظر بوده‌اند؛ در عین حال می‌توان کتاب، «علم، جامعه، اخلاق» را حاوی مناسباتی با شرایط فرهنگی و اجتماعی ما دانست؛ اما به‌منظر می‌رسد این مناسبات در برخی مقاطع این کتاب وارونه است.

وی مقاله «آیا می‌توان علم فمینیستی داشت؟» را مصادیقی در تأیید این مدعا دانست و افزود: این مقاله در دفاع از زنان که سهمی فراموش‌شده در تاریخ علم دارند، اهمیت ندارد؛ اهمیت آن از این‌روست که یک مفهوم بنیادی، مورد تردید واقع شده است؛ اینکه آیا علم، فارغ از ارزش، وجود دارد یا خیر. نویسنده این مقاله، ارزش‌ها را به دو دسته درونی و بیرونی تقسیم کرده است. ارزش‌های درونی آنهایی هستند که قواعد عمل علمی را تشکیل می‌دهند و ارزش‌های بیرونی، از بیرون به علم نفوذ می‌کنند. رویکرد این مقاله، بر عدم‌گریز از ارزش‌ها تأکید می‌کند؛ نتیجه‌ای که نویسنده به‌دست می‌دهد، حکمی است تجویزی؛ اینکه باید هسته‌ای از ارزش‌ها در گستره فعالیت‌های علمی وجود داشته باشد. البته در این مقاله به این رویکرد تصریح نمی‌شود، اما لویجا چنین مطلبی بیان شده است.

معصومی‌همدانی ادامه داد: به‌طور مثال، اگر علمی بدون در نظر داشتن ارزش‌های زمینهای، بپذیرد که انسان‌ها و یا گروه‌های نژادی و انسانی، از حیث هوش یا هم برابرند، به همان اندازه ارزشی بیرونی را پذیرفته است که علمی گروه‌های انسانی و بشری را با هم برابر نداند. آیا طرح مساله برابری انسان‌ها در حوزه پژوهش‌های علمی محلی از اعراب دارد؟ این مساله، یک آرمان است، نه واقعیات موجود در جامعه؛ در محت و سقم این مساله نمی‌توان تحقیق کرد و به‌منظر می‌رسد اصلاً موضوع تحقیقات علمی نیست. هم جالب‌توجه و هم ایزر نگارنی است که آنچه در این مقاله مطرح می‌شود، همان است که می‌تواند ابزار دفاع مدافعان علم، اسلامی باشد. اگر بتوان استدلال کرد که ما فیزیک اسلامی و غیر اسلامی نداریم، باید بتوان استدلال کرد که فیزیک زنانه و مردانه و سفید و سیاه هم نداریم.

معصومی‌همدانی ادامه داد: به‌طور مثال، اگر علمی بدون در نظر داشتن ارزش‌های زمینهای، بپذیرد که انسان‌ها و یا گروه‌های نژادی و انسانی، از حیث هوش یا هم برابرند، به همان اندازه ارزشی بیرونی را پذیرفته است که علمی گروه‌های انسانی و بشری را با هم برابر نداند. آیا طرح مساله برابری انسان‌ها در حوزه پژوهش‌های علمی محلی از اعراب دارد؟ این مساله، یک آرمان است، نه واقعیات موجود در جامعه؛ در محت و سقم این مساله نمی‌توان تحقیق کرد و به‌منظر می‌رسد اصلاً موضوع تحقیقات علمی نیست. هم جالب‌توجه و هم ایزر نگارنی است که آنچه

در این مقاله مطرح می‌شود، همان است که می‌تواند ابزار دفاع مدافعان علم، اسلامی باشد. اگر بتوان استدلال کرد که ما فیزیک اسلامی و غیر اسلامی نداریم، باید بتوان استدلال کرد که فیزیک زنانه و مردانه و سفید و سیاه هم نداریم.

این کتاب به بسیاری از پرسش‌ها درباره پیشرفت غرب و عقب‌ماندگی بخش وسیعی از جوامع پاسخ می‌دهد، پرسش‌های مهمی که همواره دغدغه ذهنی افراد بسیاری از علاقه‌مندان است. چه شد که بارقه آگاهی و عقلانیت بر تاریکی دوران سیاه قرون وسطی تابیدن گرفت؟ چه شد که تمدن‌های بزرگ خاورمیانه و آسیا و آفریقا و به‌افول گناشتند؟ ویژگی‌های اصلی امپریالیسم چیست؟ امپریالیسم چگونه آغاز شد؟ امپریالیسم چگونه عمل می‌کند و چه‌چیز به آن چنین قدرت و سوجانی را بخشیده است؟

نویسنده کتاب خنشان می‌سازد که امپریالیسم همواره در سراسر تاریخ ثبت‌شده وجود داشته است. چین، مصر، یونان، روم، ایران، همگی بر خارج از مرزهای خود سلطه افکندند. این امپراتوری‌های دوران باستان عمدتاً در اندیشه غارت ثروت ملت‌های دیگر، یا در جست‌وجوی باج و خراج بودند، اما ساختار اقتصادی آن ملت‌ها را دگرگون نمی‌کردند.

ویژگی امپریالیسم جدید با امپریالیسم دوران باستان بسیار متفاوت است. امپریالیسم جدید از طریق تجارت نابرابر، سرمایه‌گذاری‌ها و پرداخت وام نه‌تنها ثروت این ملت‌ها را می‌بلعد بلکه ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنها را دگرگون و وابستگی آنها را به امپریالیسم بیشتر می‌کند.

انگلستان نخستین کشوری بود که این روش چپاول را در مقیاس جهانی به‌کار برد و نظامی را بر جهان حاکم کرد که در لحاظ دامنه، تنوع و پیچیدگی در تاریخ بشری بی‌سابقه بود؛ نظامی که تمام امپراتوری‌های پیشین را از صحنه خارج کرد و انگلستان را به بزرگ‌ترین قدرت استعماری جهان تبدیل کرد. استاوریانوس می‌گوید هرگز در تاریخ بشر جمعیتی چنین انبوه-یک چهارم جمعیت نوع بشر- برای ثروتمندکردن شمار اندکی در معرض کار استعمارگرانه قرار نگرفته‌اند. چه عوامل و شرایطی باعث شد که انگلستان چنین نظام سوداقرین عظیمی را ایجاد کند؟

نویسنده خاطرنشان می‌سازد که عوامل بی‌شماری به این امر کمک کرد، اما چهار عامل مهم را با این شرایط کلاماً مرتبط می‌داند: ۱) فناوری جدید انقلاب صنعتی، ۲) دسترسی به ذخیره کار ارزان، ۳) انباشت سرمایه، ۴) به‌وجودآمدن بازارهای خارجی. کتاب همچنین درباره رشد آگاهی ملت‌های جهان‌سوم است؛ آگاهی‌ای که فرض‌های اساسی امپریالیسم را در هم می‌شکند و قدرت آن را به چالش می‌کشد. این مبارزه بین امپریالیسم با اشکال گوناگون آن و ملت‌هایی که مصمم به کسب استقلال سیاسی و اقتصادی‌اند بزرگ‌ترین مساله دوران ماست. این نبرد به نوبه خود با اشکال گوناگونش، روزه‌روز شدت بیشتری می‌گیرد و خواهنداخواه، آگاهانه و ناآگاهانه، همه ما در آن سهیم هستیم.

رئویو

رئویو

درباره کتاب «راسپوتین؛ ابلیس یا قدیس»

آینه‌هایی که راسپوتین رامی‌نگرستند

بابک زمانی

ادوارد رازینسکی، ژورنالیست و بیوگرافی‌نویس معروف روس است. بیوگرافی «استالین» او یکی از اولین و معروف‌ترین استالین‌های بعد از پروستریکاست. اینکه هنوز هم استالین و تاریخ معاصر روسیه موضوع بسیاری از فروش‌ترین کتاب‌های روز دنیاست موضوع شگفت‌آوری است. این کتاب استالین با ترجمه مهوش غلامی در دهه ۷۰ به‌صورت پاورقی در روزنامه اطلاعات منتشر شد و اگرچه به اندازه «استالین جوان» ملتئیفوری که ۱۰ سال بعد نوشته و منتشر شد مستند نبود اما قطعاً تکان‌دهنده‌تر بود. انگونه که خود او اظهار می‌کند در جریان نگارش بیوگرافی نیکلای دوم، آخرین تزار روسیه – که اگر هم به فارسی ترجمه شده باشد نگارنده از آن بی‌اطلاع است – متوجه می‌شود که نیکلای دوم را در آن‌هایی که پیرامون او بوده است بهتر می‌توان دید تا مطالبی که مستقیماً به خود او مربوط می‌شوند. تاریخ خود او گزارش تصمیمات و معاهداتی است که او با پیروزی یا شکست متعقد کرده‌است. تاریخ او واقعیت روزی است که به‌همراه دختران دخیلت و لبلبعد تین‌ایجر مبتلا به هموفیلی؛ آشیز و همد و یک زربزیرین مخوف به فرمان لنین تیرباران شده و شاید لحظاتی قبل از مرگ، خونریزی غریبال کنترل از محل گلوله ولیمچد نوجوان را نظاره کرده باشد! اما آن‌هایی که او را می‌نگریستند شاید واقعیت آن روزی باشد که نخست‌وزیر کشور با استدلالی به او نشان داد که ملکه – همسر او – سر بر گریبان رامپوئین گذاشت و راز دل از تـه دل بیان کرد و او آن گزارش را در کنوی کمد خود پانید کرد. شاید گزارشاتی باشد که بسیاری از اطرافیان شاه و ملکه در برابر کمیسون دولت کرسکی اظهار کردند در مورد روزهای درنساگ زن و مردی که زن و مرد اول کشور نامیده می‌شوند اما در تنهایی مطلق با طفل هموفیلی‌ای که در پنبه نگهداری می‌شود و قرار است کشور را به او بسپارند شنب و روزی درنکا می‌گذراند؛

وقتی در انقلاب ۱۹۰۵ شعراهای مرگ و نابودی داشت پشت دیوارهای کاخ شیده می‌شد و از آن پس نفرتی انکارشده در نگاه رعایا و سرفـها دیده می‌شد. روشن‌ترین آینه او دهقان زخمـت و نخراشیده‌ای است که گویا با عوام‌ا بالا در ارتباط است. دهقانی ساده با منطقی ساده‌تر و زخم‌تـر که در برابر لاف‌ها و تشریفات بیچهره‌یچی که دوفتر از نوادگان سلسله پادشاهان اروپا را در بر گرفته است سخت فریبنده می‌نماید. امپدوارای که جایگزین ندارد. رسوم و تشریفات خرافای‌ای که فقدان آنها بی‌پناه‌ای برای زندگی نمی‌گذارد. وقتی ادوارد رازینسکی به زندگی خصوصی تزار – نیکي – و ملکه – الیکس – نزدیک و نزدیک‌تر می‌شود سخت‌گیرترین یا ایدئولوژیک‌ترین آدم‌ها نیز در برخورد اخلاقی با این زوج مفوک احساس ناتوانی خواهند کرد، به‌خصوص که آن عاقبت درنکا را هم همه می‌دانند. تصویری از یک دهقان روسی ساده آشکار می‌شود که انگیزه‌ها و رفتارش متعارف‌ترین رفتار دهقان روس است؛ خشونت، زباده‌روی در مصرف الکل، رفتار غیراخلاقی در مسایل جنسی و نه‌اینا اعتقادات خرافی که در بسیاری از موارد در تقابل با اعتقادات مسیحی ارتدوکس قرار می‌گیرند. شاه و ملکه هر دو – باوجود آنکه از نظر فرهنگی وابسته به الیت تحصیلكرده اروپایی‌اند – خود می‌خواهند در این شرایط نامیدکننده خصوصی و عمومی از سویی دستخوش این نوع تفکرات امیدبخش باشند و از سویی دیگر احساس کنند که با‌عالمی‌ترین اقشار رعایا در ارتباط نزدیک هستند. شاید این ارتباط آنها را از امواج مرگ‌بار ۱۹۰۵ حفظ کند. خواننده درمی‌یابد که این واقعیت رخ‌داده فرسنگ‌ها فاصله دارد. مطالب عامیانه‌ای که از روزهای قبله نیکي الیکس و رازینسکی (راسپوتین) تا امروز در بسیاری از افواه و نشریات عامیانه سودان درباره راحل‌های دموکراتیک برای جنبش‌های اسلامی معاصر، صاحب‌های درباره حوادث اخیر تونس و اسناد و مدارک مربوط به مطالب مطرح‌شده از دیگر موضوعاتی است که نویسنده در این کتاب به آنها پرداخته است.

ممکن است خواندن بیوگرافی ادوارد رازینسکی برای معاصر باشد. وقتی اسطوره دبیهی راسپوئین مخوف هم در ذهن ما خندش‌دار شود شاید بسیاری از مطالبی که تاین حد دبیهی نیستند هم رنگ بیازند. **راسپوتین / ابلیس یا قدیس / ادوارد رازینسکی / ترجمه: بیژن اشتری / ناشر: ثالث**
قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

قصه

تازه‌های نشر بوستان کتاب

یکی از متفکران شیعی که در دهه‌های اخیر با کشورهای اسلامی و تمامی رهبران مبارز آنها رابطه‌ای فعال داشته، سید‌هادی خسروشاهی است. پژوهش‌های او در این زمینه اطلاعات تأمل‌برانگیزی را در اختیار مخاطبان این حوزه قرار داده است. موسسه بوستان کتاب، اخیراً چهار کتاب از وی منتشر کرده است: «آخوان المسلمین چه می‌گویند و چه می‌خواهند؟»، «بیداری اسلامی در تونس و راشد‌الغنوشی»، «اسلام سیاسی نگاهی به تاریخ و اندیشه حر که النهضه»، و «حرکت‌های اسلامی معاصر»، این کتاب‌ها همراه با عکس و اسناد برای نخستین‌بار در اختیار علاقه‌مندان این مباحث قرار گرفته است.

حرکت‌های اسلامی معاصر

جنبش‌های اسلامی در خاورمیانه که با عنوان بهار عربی در سال‌های اخیر شناخته شده، بسیاری را بر آن داشته تا ریشه‌های این جنبش‌ها، نقش احزاب و شخصیت‌ها را بررسی کنند.آخوان‌المسلمین، حزب‌النّهضة و احزاب دیگر اهداف و پیشینه‌هایی داشته‌اند که الزام تحقیق و بازخوانی این جنبش‌ها را پررنگ‌تر می‌کند. مباحثی که در این کتاب مطرح شده، مربوط به سال‌های پیش است که جهت اقدام مسوولان سیاست خارجی در اختیار آنان قرار گرفته بود و بنا به گفته نویسنده کتاب «متأسفانه هیچ‌کام هیچ مقام مسوولی با اینجانب که کارشناس ارشد این مسایل در نهاد دیپلماسی بودم، درباره آنها مذاکرای نکرد و طبعاً نویسنده به تاریخ روابط حرکت‌های اسلامی معاصر با ایران و انقلاب اسلامی نگاهی داشته و گفت‌وگویی صریح با رهبر اخوان‌المسلمین مصر، شیخ‌عمر التلمسانی انجام داده است.

حرکت‌های اسلامی معاصر
(استراتژی نظام و مساله شیعه و سنی)
سید‌هادی خسروشاهی
ناشر: بوستان کتاب
قیمت: ۷۰۰۰ تومان

اسلام سیاسی (نگاهی به تاریخ و اندیشه حر که‌النّهضة تونس)
این کتاب روی مساله اسلام سیاسی از دیدگاه یک پژوهشگر غربی ارزیابی علمی و دقیقی انجام می‌دهد. پس از بررسی اجمالی اصل موضوع، در شکل عام آن به چگونگی مساله اسلام سیاسی در مغرب عربی می‌پردازد. نویسنده به جای بحث ایدئولوژیک، کار کرد و توان سیاسی – اجتماعی این حرکت‌ها را بررسی می‌کند. مساله مهم اینکه نگارنده به جای اعتماد به مقالات و گزارش‌های دولتی یا منابع غربی که عمدتاً همراه با اغراض منفی و اهداف سیاسی آنهاست، به سراغ رهبران این حرکت‌ها رفته و پس از گفت‌وگوهای طولانی و مراجعه به منابع و ادبیات خاص خود آنها به تالیف کتاب اقدام کرده. در واقع این کتاب در مجموع برای شناخت ماهیت اندیشه سیاسی در مغرب عربی اسلامی سیاسی ارزشمند است. البته به تعبیر مترجم، این کتاب از رگ‌های سکولاریسم حاکم بر غرب در امان نمانده و نکاتی به‌عنوان «انتقاد» مطرح شده که از این لحاظ قبایل نقد و بررسی است.

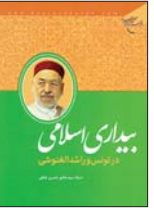
اسلام‌سیاسی
فرانسوا بورجا
مترجم: سید‌هادی خسروشاهی
ناشر: بوستان کتاب
قیمت: ۵۰۰۰ تومان

آخوان‌المسلمین
این کتاب مجموعه‌ای از مقالاتی است که در سال‌های پیش توسط سید‌هادی خسروشاهی ترجمه و نوشته شده است. این مقالات نخست در بعضی از جراید یا مجلات تهران منتشر شده و اکنون در قالب کتابی مستقل جمع‌آوری شده است. آنچه در این کتاب جمع‌آوری شده بررسی‌ها و تحلیل‌هایی است که درباره اندیشه، اهداف، رهبری و تاریخ اخوان نگارش شده و چگونگی هدف اصلی رهبری شهید حسن‌البنا و دیگران را نشان می‌دهد. البته در میان مطالب، مباحث و مقالات مندرج در این مجموعه به‌دلیل آنکه هریک به مناسبتی و در تاریخ خاصی نوشته شده شاید انسجام کامل وجود نداشته باشد اما به لحاظ محتوا اطلاعات مستندی را در بردارد. نگارنده در این کتاب با نگاهی به میراث فکری حسن‌البنا و دیدگاه‌های اخوان‌المسلمین درباره مسایل داخلی و خارجی مصر و تاریخچه جمعیت اخوان به اهداف و برنامه‌های اصلی اخوان‌المسلمین می‌پردازد و جایگاه اخوان‌المسلمین را در دوران جمهوری مصر بررسی می‌کند.

آخوان‌المسلمین
چه می‌گویند و چه می‌خواهند؟
سید‌هادی خسروشاهی
ناشر: بوستان کتاب
قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

بیداری اسلامی در تونس و راشد الغنوشی
نویسنده در این کتاب شخصیت و اندیشه راشد الغنوشی و اهداف نهضت و سابقه روابط و آشنایی با او را بررسی می‌کند و به بیانیه تأسیس حرکت که نخست تحت عنوان «التجاه الاسلامی» در تونس فعالیت داشت و سپس به نام «حرکه النهضه» اشاره می‌کند. همچنین به تاریخ پیدایش و گسترش نهضت و اهداف و دیدگاه‌های سیاسی -اجتماعی رهبری آن نگاهی دارد. چگونگی بازداشت و محاکمه شیخ راشد و کادر مرکزی و تبعید و زندانی‌شدن آنها، ترجمه کامل سخنرانی شیخ‌راشد در دانشگاه خارطوم و دیدگاه او هنگام دست‌اندازی اروپاییان به قاره‌های آفریقا، آسیا، حوزه‌اقیانوس اطلس و «بنیای جدید» تشریح کرده است. نویسنده با قلمی شیوا و به شیوه تفسیری، شناخت نظری مستند و موثقی درباره مفاهومت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان‌سوم در برابر نظام سرمایه‌داری و نیز ادغام جهان‌سوم در این نظام را به‌دست داده است. لاتینیتی‌شدن و نیز انگلیسی‌ماب‌شدن قاره آمریکا، تأثیر انقلاب صنعتی بر جوامع بشری، مساله توسعه وابسته، تجارت برده از آفریقا، ظهور ناسیونالیسم و جنبش‌های استقلال‌طلبانه و مسایلی که در آغاز استقلال در کشورهای تازه استقلال یافته بروز می‌کنند، از جمله مسایل مربوط به دموکراسی سیاسی، «وابستگی اقتصادی و سیاسی» سیاست‌های رشد هدایت‌شده توسط دولت‌های تازه استقلال‌یافته، کشمکش‌های داخلی این کشورها، مساله جهانی‌شدن اقتصاد و فرهنگ و توسعه اجتماعی فصل‌های عمده کتاب را تشکیل می‌دهد.

انقلاب صنعتی که برپایه ماشین بخار و نوآوری‌های فنی بود مرحله تازه‌ای از شکل‌گیری «جهان‌سوم» به شمار می‌رود. استاوریانوس دومین دوره تاریخ

سید‌هادی خسروشاهی

سید‌هادی خسروشاهی
ناشر: بوستان کتاب
قیمت: ۷۵۰۰ تومان